

ایمان و سلامت روان

(منابع مذهبی جهت شفا جستن)

(جلد اول)

تالیف:

دکتر مارولد کوئنیگ

ترجمه:

دکتر نجف طهماسبی پور

محمد شعبانی

با مقدمه:

دکتر جعفر بوالهیری

انتشارات آوای نور

تهران-۱۳۹۴

سرشناسه	کونینگ، هارولد جورج، ۱۹۵۱ - م. (Koenig, Harold G. (Harold George
عنوان و نام پدیدآور	ایمان و سلامت روان (متابع مذهبی جهت شفا جستن) / تالیف هارولد کونینگ ؛ ترجمه نجف طهماسبی پور، محمد شعبانی ؛ با مقدمه جعفر بوالهروی.
مشخصات نشر	تهران : آوای نور، ۱۳۹۲ -
مشخصات ظاهری	۲۶۴ ص.
شابک	978-600-309-096-5
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی:
	Faith and mental health : religious resources for healing, c2005.
موضوع	بهداشت روانی -- جنبه های مذهبی / بیماری های روانی -- جنبه های مذهبی
موضوع	بهداشت روانی اجتماعی نگر -- ایالات متحده / کلیسا و بیماران روانی -- ایالات متحده
موضوع	مشاوره با روحانیان (مسیحیت) / روان پزشکی و دین
موضوع	شفای روحی
شناسه افزوده	طهماسبی پور، نجف، ۱۳۳۵ - مترجم / شعبانی، محمد، ۱۳۶۶ - مترجم
شناسه افزوده	بوالهروی، جعفر، ۱۳۳۷ - مقدمه نویس
رده بندی کنگره	۷۴۸۹ RC / ش ۷
رده بندی دیویی	۷۶۲۲/۲۰۱
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۳۳۳۶۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ایمان و سلامت روان (منابع مذهبی جهت شفا جستن) (چند اول)

تالیف: دکتر هارولد کوئنیگ

ترجمه: دکتر نجف طهماسبی پور - محمد شعبانی

با مقدمه: دکتر جعفر بوالهروی

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

طراح جلد: سحر شعبانی

تایپ: سحر شعبانی

چاپ اول ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ جلد

چاپ و صحافی: تایماز

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۹۶-۵

- تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹
- تلفن: ۶-۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷
- نمایندگی فروش ۱: تهران - خیابان انقلاب - شماره ۱۲۱۲ - فروشگاه گوتنبرگ
- نمایندگی فروش ۲: تهران - خیابان انقلاب - پاساژ اندیشه - فروشگاه دهخدا

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

قیمت ۱۶۰۰۰ تومان

فهرست

۹	تمجید و قدردانی
۱۱	مقدمه

بخش اول: ملاحظات تاریخی

۲۱	فصل اول: انسان‌ها و اجتماعات با ایمان
۴۱	فصل دوم: تاریخچه‌ی مراقبت‌های سلامت روان

بخش دوم: پژوهش‌های مذهب و سلامت روان

۷۳	فصل سوم: مذهب، سازگاری، و هیجانات مثبت
۱۲۵	فصل چهارم: مذهب، بیماری‌های روانی و اختلالات
۱۶۷	فصل پنجم: مذهب، و بیماری‌های روانی شدید و مزمن
۱۹۳	فصل ششم: استفاده از مذهب در درمان اختلالات روانی

مقدمه‌ای بر کتاب ایمان و سلامت روان

پیشگامان پژوهش در علوم انسانی و رفتاری وعده داده‌اند که قرن ۲۱ از سویی قرن مغز، و از سوی دیگر قرن معنویت خواهد بود. این کتاب عینیت این وعده، تجربه عملی شده و محتوای کشفیات انی را در این زمینه نشان می‌دهد که می‌توان پس از مطالعه آن به "قرن معنویت" ایمان آورد، و امید می‌رود که علاقمندان در قرن ۲۱ موارد بالینی و اجتماعی مداخلات معنوی در سلامت را در سطح وسیعی در آغوش گیرند. کوئنیگ با شرح کوتاهی که از شرح حال علمی‌اش در زیر خواهد آمد، با روح بزرگش و با جسم توانمندش در حالی که نمی‌تواند از ویلچرش و از معلولیتش جدا شود با تلاشی بی‌نظیر از همه وعده‌های بزرگ دین و ومعنویت در قرن ۲۱ صحبت می‌کند و شواهد معتبری ارائه می‌دهد که دوباره دین، معنویت، ایمان، دعا، عرفان، بخشش، محافل و اماکن دینی و دهها فاکتور و پدیده دیگر معنوی در یک نظام یکپارچه در سلامت، سلامت روان و در یاری رسانیدن به بیماران روان عینیت خواهد بخشید، و رنج تنهایی امروز درمانگران و بیماران را در دستیابی به آرامش، امنیت روان، صلح و سازگاری معنوی پایدار خواهد کرد.

کوئنیگ در بخش اول این کتاباز یک طرف ندای روانپزشک و استادی برجسته و دانشگاهی و از طرف دیگر ندایی مسیحایی یا پیامبر گونه در طرح درد و رنج مردم و دعوت از اهل ایمان در کمک به آنها را دارد. او در بیشتر بخش‌های کتاب و به ویژه در بخش اول مرا بیاد مرحوم استاد علامه جعفری می‌اندازد. او در دهه ۷۰ که به انسیتو روانپزشکی، دفتر مطالعات اسلامی در بهداشت روان می‌آمد، برای سخنرانی و بحث در حوزه مشترک سلامت روان و دین و به ویژه برای یاد گیری نظریه‌ها و تحولات روانشناسی از روانشناسی فروید و یونگ، و قول داده بود که چون خودش وقت ندارد ما در این باره بیاموزد- پدیده نادری که دیگر امروزه قرار نیست که علما و

بالایی‌ها از پائین‌ترها بیاموزند- او اولین شعارش احترام به ادیان، به همه مکاتب روانشناسی و فلسفی بود. کوئینگ نیز در این کتاب و همه کتاب‌ها و نوشته‌هایش چنین است. او دو گروه بزرگ از مخاطبان را برای این کتاب در نظر می‌گیرد. دانشجویان و پژوهشگران علوم دینی و حوزوی، او به روشی علمی در تدوین تاریخ ادیان و در توصیف جوامع پیرو ایمان، ایمان یا اعتقادات خرافی مردم را نه در هاله‌ای از تقدس دست‌نایافتنی و نه به صورت خرافاتی تنفر برانگیز، بلکه در حالیکه روانپزشکی مسیحی است به صورتی پژوهشگرانه، غیر سوگیرانه، و با احترامی بسیار زیاد به همه ادیان و همه رفتارهای دینی و معنوی، و به ویژه به اسلام مطرح، و می‌آموزد که انسان به اندازه طول عمر انسان شدنش با اعتقاد و ایمان‌اجین بوده، آنرا در تامین امنیت، درد درمان و مراقبت از سلامت خود بکار گرفته و کوتاهی ما در فهم این پدیده که یک "رفتار انسانی" است برای دستیابی به سلامت و مبارزه با بیماری جبران‌ناپذیر است.

درس بزرگ دیگر کوئینگ در بخش اول معرفی انسان‌هایی بزرگ، فداکار، و مومن در طول تاریخ روانپزشکی و دین است که به جنبش سلامت روان خدمت کرده‌اند. انسان‌هایی که یا روحانی بودند، یا بیمار روانی شدید- اسکیزوفرنیا، دوقطبی و اسکیزوافکتیو- اما عمر خود را در جهت خدمت به بیماران روان‌پزشکی شدید، مراقبت از آنها و ایجاد موسسه‌ها و نهادهای خیریه سپری کرده‌اند و موجب جنبشهای خدمات خیریه، خدمات دینی، خدمات با رویکرد اجتماعی و خدمات داوطلبانه شدند. اما باز او می‌رنجد و گله می‌کند که چرا در جامعه امروز چنین افرادی یافت نمی‌شوند و چرا یک فرد سالمند یا بازنشسته حاضر نیست با بیماران روان‌پزشکی شدید ما دوست شود و از او مراقبت کند؟ او معتقد به جنبش خدمات داوطلبانه (volunteerism) برای کمک به بیماران است که جایش در کشور ما خالی است و بیماران را در تنهایی خود تنها گذاشته شاید که در آینده ایمان گروه‌های ایمانی به یاری آنها بیاید.

کوئینگ در بخش دوم وقتی به "کوپینگ و سازگاری دینی" می‌پردازد انگار نه یک محقق که یک مومنی است که "دین و دینداری" را درون مایه قوی و پایداری در سازگاری با همه انواع استرس‌ها و بحرانهای زندگی می‌داند- چه موارد خفیف بیماریها و چه در بیماریهای منجر به مرگ و فجایعی ملی چون ۱۱ سپتامبر. این در حالی است که او با واقع بینی تمام از دینداری پاتولوژیک (تابهنجار) و بی دینی اروپای شمالی در قرن ۲۰ و کم رنگ شدن سازگاریهای دینی و نیز از خرافات یا تحریفهای دینی بی اثر در

سازگاری (کوپینگ) به خوبی صحبت دارد و پس از بیان فاکتورها و متغیرهای گوناگون ژنتیکی، شخصیتی، روانی، فضیلتی، و عبادی که برخی مثبت و برخی منفی‌اند هشدار می‌دهد که در مطالعه علمی دین و معنویت به روشهای مرسوم تن ندهیم، و در قضاوت بالینی هشیار باشیم که هر نوع رشد و تربیت دینی، و نیز هر نوع دین و ایمانی بدون توجه به عمل کرد واقعی آنکه رسالت پیامبران است مفید نیست. او می‌گوید برای رسیدن به نتایج معتبرتر لازم است در این حوزه به مطالعات طولی و آینده‌نگر بپردازیم.

دقت عمل و یافته‌های این کتاب در پرداختن متعهدانه به رنج دیدگان از استرس و بیماران شایع نوروتیک‌هاست که حجم عظیمی از بار بیماریها را بر دوش افراد، خانواده‌ها، دولت و بیمه گذاشته است. در جای دیگر کتاب از روی برگرداندن بسیاری از بیماران از مذهب به عنوان یافته جدیدی اشاره دارد. این شامل بیماران PTSD که شیوعی بسیار در کشور ما دارند نیز می‌شود و این در حالی است که کتاب بر ضرورت ایجاد "مراکز مشاوره معنوی" برای اینگونه بیماران تأکید دارد. زیرا که روشهای سنتی آموزش و تبلیغ دینی - همچنان که در کشور ما چنین است - دیگر برای این افراد پاسخگو نیست و روشی علمی، بالینی و مشاوره‌ای نیازمند است.

بیماری وسواس به ویژه انواع وابسته به باورها و تشریفات دینی - با گوناگونی و شدتهای متفاوت - در طول تاریخ به ویژه در جوامع دینی با ابتلای بزرگانی چون خواجه عبدالله انصاری تا دیگر سرشناسان تاریخ، یا موجب کشفیات و ابداعات و تعالی و کارآمدی برای بشر شده است و یا پیامد آن بلایی در جان مبتلایان یا اطرافیان و پیروان آنها شده است. این کتاب نکات جدیدی و فقط گشایش بایی در وسواس دارد که خیلی دقیق و مفید است و امید است این یافته‌ها در کمک به پژوهش درمان وسواس و وسواس‌های مذهبی که تباه‌کننده جامعه است، جامعه پزشکی را یاری دهند.

پژوهش‌های بسیاری نشان داده کهدینداری، حمایت وسیع دینی، معنوی، روانی، اجتماعی و فرهنگی به همراه دارد. اما بر خلاف انتظار، بیش از ۲۰ سال است که بیماران ما از گرفتن حمایت‌های نوین اجتماعی و مدکاری در کشورمان به این بهانه که چنین حمایت‌های دینی و معنوی در دین رسمی کشورمان وجود دارد و امام علی (ع) مددکار بزرگ تاریخ دین بوده است، محروم شده‌اند، و نیز دانشکده‌ها و نیز خدمات مددکاری در بیمارستان‌ها تضعیف، و بودجه‌های حمایت روانی و اجتماعی در مراکز

رسمی مددکاری و دانشگاهی تا حد صفر کاهش پیدا کرده است. با این اتفاق که ناشی از تحلیل پاتولوژیک در بهره گیری از وجود حمایت‌های روانی اجتماعی در دین است، نیازمندان این خدمات در مشکلات وسیع خود تنها گذاشته شده اند. برداشت درست تر اینست که امام علی (ع) با توزیع شبانه و ناشناس مواد غذایی تنها یک یا چند نمونه از ساده ترین روشهای کمک به نیازمندان را در آن دوران بربریت به جامعه بشری نشان داد، اما امروز و نزدیک به ۱۵ قرن بعد که همه موضوعات اجتماعی و حمایتی به پیچیدگی ویژه این دوران رسیده، نیازمند یافته‌های نوینی در این باره در علم و دین هستیم. البته منهم چون کوئینگ معتقد نیستم که حمایت دینی معنوی می‌تواند جایگزین دیگر حمایتها شود اما همچنان که در این کتاب آمده است مانند او معتقدم مطالعات در این حوزه سرمایه و کار بزرگی خواهد و بیشترین بار این مطالعه را لازم است مددکاران، متخصصین توانمندسازی روانی اجتماعی و دیگر حرفه‌های مرتبط به عهده بگیرند.

در پایان تبریک صمیمانه خود را به جناب آقای دکتر طهماسبی پور و همکارانش، و نیز ناشر محترم کتاب برای حسن انتخاب و کوشش طولانی شان در ترجمه و نشر کتاب ابراز داشته آرزو مند مدیریتان و تصمیم گیران حوزه‌های علمی و دینی با گنجاییدن این کتاب به عنوان یک منبع آموزشی درسی در حوزه و دانشگاه تعهد خود را به غفلت طولانی که در حق بیماران و مطالعات نقش ایمان در تامین سلامت شده است جبران نمایند.

دکتر جعفر بوالهیری: خرداد ماه ۱۳۹۳